

Vragen per Fracties

GroenLinks.....	1
VVD.....	6
Forum voor Democratie.....	7
PvdA.....	8
ChristenUnie.....	10
SGP.....	12

Zoals u kunt zien zijn er veel vragen ingediend.

De beantwoording van de technische vragen komt voorafgaande aan de commissie. De politieke vragen worden in de commissie door de gedeputeerde beantwoord.

GroenLinks

Vragen bij de Statenbrief nav statenvoorstel gebiedsgerichte aanpak stikstof:

In de Statenbrief staat het volgende:

“In het kader van stimulering van innovatie, extensivering, verduurzaming of omvorming zal een instrumentarium opgesteld moeten worden met bijbehorende randvoorwaarden waarbinnen deze stimulering kan plaats vinden. De mogelijkheden worden onderzocht om dit vast te leggen in een subsidieverordening. De randvoorwaarden kunnen pas bepaald worden zodra de financiële ruimte voor een dergelijke stimuleringsregeling door PS bepaald is”

1. Wordt hierbij ook gekeken naar bijvoorbeeld verbetering van dierenwelzijn als randvoorwaarde voor een dergelijke stimuleringsregeling?

Zoals eerder aangegeven heeft GroenLinks haar twijfels bij sommige innovaties. Luchtwassers kunnen de uitstoot van ammoniak namelijk beperken, maar kunnen ook zorgen voor een snelle verspreiding van vuur in het geval van een brand. Het luchtkanaal (centrale afzuiging van de stal, onderdeel van de luchtwasser), zorgt er namelijk dat een brand snel de stal rond gaat. Er loopt daarnaast nog een onderzoek naar het explosiegevaar van emissiearme vloeren. Dit zorgt voor een spanningsveld: goed zorgen voor de omgeving is soms minder goed voor de veiligheid en uiteindelijk het welzijn van dieren.

2. Deelt het college deze zorgen? Zo ja, wat betekent dit voor de keuzes die zij maakt bij de toepassing van deze innovaties? Wat kan de provincie verder doen om de risico's te beperken dan wel weg te nemen?

“Vooralsnog zijn POP3-regelingen echter opengesteld voor de gehele provincie en niet gebiedsgericht. Dit kan mogelijk wijzigen in de toekomst.”

3. Het gebiedsgericht inzetten van POP-3 gelden vinden wij een interessante insteek. Wat is er nodig om de POP-3 regelingen gebiedsgericht in te kunnen zetten?

“Het provinciaal ruimtelijk beleid geeft ook kaders voor de gebiedsprocessen. Zo zijn er voorwaarden verbonden aan groei van een agrarisch bouwvlak tot meer dan anderhalve hectare en is nieuwvestiging verboden.”

Naast deze regels is er ook sprake van een verbod op omschakeling van een grondgebonden veehouderij naar een niet-grondgebonden veehouderij.

4. Wij missen dit in het stuk. Wordt dit wel onderdeel van de kaders voor de gebiedsgerichte processen?

In het landbouwontwikkelingsgebied bestaat er verder nog steeds de mogelijkheid tot extra uitbreidingsruimte voor intensieve veehouderijen.

5. Is het in het kader van de stikstofproblematiek nog steeds wenselijk dat die extra ruimte er is?

In het kader van voorwaarden aan de groei van het agrarisch bouwvlak en het nieuwvestiging wordt ook het volgende aangegeven: “Wel kan mogelijk een beroep gedaan worden op de experimenteeruimte (Ontwerp Omgevingsverordening provincie Utrecht artikel 1.7 Experimenteergebied of innovatie)”

6. Kan het college toelichten waar dan precies aan gedacht wordt? Gaat het hier ook om afwijking van het verbod op nieuwvestiging, verdere uitbreiding van het bouwvlak en het omschakelingsverbod?

“De minister van LNV hanteert als streefwaarde dat in 2030 op minder dan 50% van de stikstofgevoelige gebieden nog sprake is van een te hoge stikstofneerslag.”

7. Hoe verhoudt deze streefwaarde zich tot de Europese regelgeving als het gaat om het beschermen van de Natura 2000 gebieden? De habitatrichtlijn bevat de verplichting dat de lidstaten moeten voorkomen dat de kwaliteit van habitats verslechterd, dus wij vragen ons af of deze streefwaarde voldoet aan deze verplichting.

Vragen bij het Statenvoorstel:

Onder financiën wordt aangegeven dat er in de Kaderbrief al een allocering van reserves wordt toegewezen aan aanpak stikstof. Dan gaat het onder meer om gelden voor spoor 2 en 3.

8. Gaat het hier om gelden die beoogd zijn voor zaken die direct provinciale doelen dienen of ook om gelden die ingezet worden voor cofinanciering voor gelden vanuit het Rijk?
9. Hoe is het college tot het bedrag van 10 miljoen gekomen?

Wat betreft de grondstrategie stikstof:

De provincie heeft zelf ook gronden in bezit. Deels gaat het om gronden in het kader van de aanleg van NNN, maar deels ook om gronden waarvan de intentie tot nu toe was om deze te verkopen, zo bleek uit ambtelijke navraag.

10. Hoeveel hectare grond binnen de groene contour heeft de provincie Utrecht op dit moment in haar bezit?

11. Is de provincie voornemens om gronden die in provinciaal eigendom zijn, maar die nu geen direct provinciaal doel dienen, in te zetten voor deze grondbank? En bijvoorbeeld voor het robuuster maken van de natuur en het versterken van het natuurnetwerk?

Vragen bij de leidraad gebiedsgerichte aanpak stikstof in de provincie Utrecht:

Pagina 5: "Dit is een probleem omdat wij als land verplicht zijn vanuit onze internationale afspraken om gebieden en de daarin aanwezige biodiversiteit voor de toekomstige generaties te behouden en beschermen. Daarnaast is een verarming van de natuur ook schadelijk voor de economie en voor de gezondheid."

12. De afname van biodiversiteit lijkt ons niet alleen een probleem vanuit onze internationale afspraken, economie en gezondheid. Het mogelijk instorten van ecosystemen door de afname van biodiversiteit kan immers ook grote gevolgen hebben voor essentiële behoeften die wij als vanzelfsprekend beschouwen. De watercyclus is bijvoorbeeld erg afhankelijk van levende organismen, bestuivers zijn essentieel voor de voortplanting van planten en bacteriën en andere levende organismen breken organisch materiaal af tot voedingsstoffen voor een gezonde bodem. De gevolgen van de stikstofcrisis gaan dan ook verder dan enkel de gevolgen voor de mens. Is het college dit met ons eens?

Pagina 8: "Daarbij gaat het vooral om natuur te vermengen met bestaande functies, bijvoorbeeld in de vorm van agrarisch natuurbeheer door boeren, zonneparken gecombineerd met natuurontwikkeling of natuurinclusieve woningbouwontwikkeling, zodat er leefgebieden voor soorten ontstaan."

13. GroenLinks vindt het een goed idee om kijken hoe we natuur meer onderdeel kunnen maken van bestaande functies zoals landbouw en woningbouw. Begrijpen wij goed dat het hier alleen gaat om het toevoegen van natuur aan woningbouw en landbouw en andersom woningbouw of landbouw toevoegen aan natuur dus niet wenselijk is?

Pagina 21: "Het is van belang om aan het begin van een gebiedsproces de doelen, opgaven, uitgangspunten en kaders helder vast te leggen."

GroenLinks kan zich hierbij aansluiten, het is goed om vooraf doelen, uitgangspunten en kaders vast te leggen. Tegelijkertijd zijn wij ons bewust van de verplichting die wij hebben als het gaat om Natura2000 gebieden en dat het niet behalen van doelen als het gaat om het tegengaan van de verslechtering van de natuur geen optie is. Met een te geringe reductie van stikstof wordt het onmogelijk om te voldoen aan art. 6 lid 2 van de habitatrichtlijn.

14. Worden de doelen, uitgangspunten en kaders per gebied voorgelegd ter besluitvorming aan PS, of is dit een bevoegdheid van GS?

15. Mocht blijken dat het voor de gebiedstafels lastig wordt om met de gekozen aanpak de gewenste doelen te behalen, is de het college dan voornemens om bij te sturen of de regie terug te nemen?

Pagina 22: "Daarnaast is nog 10% ammoniakreductie mogelijk door anders om te gaan met het voerantsoen; minder krachtvoer (ruw eiwit) en meer weidegang."

Uit een enquête van de KNMvD, een beroepsorganisatie van dierenartsen, blijkt dat meer dan 70 procent van de rundveedierenartsen bezorgd is over het maximeren van het ruw eiwit in krachtvoer

voor melkvee. De dierenartsen verwachten ernstige gevolgen voor de gezondheid en het welzijn van melkvee.

16. Is er duidelijkheid over wat de gevolgen zijn van deze veranderingen in het voer van koeien? En wat dit betekent voor dierenwelzijn? Wat betekent dit voor de wenselijkheid van het inzetten op deze maatregel?

17. Het verdunnen van mest met water leidt tot minder ammoniakvorming en een verbeterde opname van stikstof in de bodem. De maatregel vraagt water, wat gelet op de toenemende droogte een probleem kan zijn. Is er inzicht in hoeveel water hiervoor gebruikt gaat worden? In hoeverre wordt er nagedacht over de gevolgen van droogte op deze maatregel en een mogelijke oplossing hiervoor?

Pagina 24: "Het nemen van maatregelen die direct eigendommen van anderen raken, is op basis van vrijwilligheid. Hiermee wordt invulling gegeven aan Motie 66: Niet tot gedwongen sluiting van agrarische bedrijven over te gaan op basis van provinciale stikstofregels totdat nader landelijk beleid is geformuleerd."

Vrijwillige uitkoop van bedrijven heeft wat GroenLinks betreft verreweg de voorkeur. Mocht uiteindelijk echter blijken dat dit onvoldoende is om de doelen te behalen, dan vindt GroenLinks dat er opnieuw een afweging moet plaatsvinden. De opdracht vanuit de motie biedt deze ruimte ook, omdat deze opdracht geldt tot nader landelijk beleid geformuleerd is.

18. Is het college het met ons eens dat wanneer de doelen niet gehaald dreigen te worden, er opnieuw een afweging gemaakt dient te worden over de vrijwilligheid van uitkoop?

Pagina 25: "Oktober 2020: gebiedstafels operationeel - Juni 2021: startfase doorlopen.

19. Er zitten dus 8 maanden tussen het operationeel worden van de gebiedstafels en het moment waarop de startfase doorlopen is. Waarom verwacht men dat er 8 maanden nodig zijn?

Pagina 27: "Hoewel bij een lagere snelheid de uitstoot in principe daalt, leidt een snelheidsverlaging op het provinciale netwerk tot een verslechtering van de doorstroming."

20. Kan deze bewering nader toegelicht worden?

Er wordt gesteld dat de verslechtering van de doorstroming resulteert in een hogere uitstoot.

21. Bij een lagere maximumsnelheid kunnen de voertuigen echter dichter op elkaar rijden en zijn de snelheidsverschillen lager met als gevolg dat je veel minder kans hebt op file. Kan de hierboven gestelde aanname dan ook toegelicht worden?

Pagina 28:

Van de 3 belangrijkste rivieren zijn de effecten van de scheepvaart dus nog niet meegenomen.

22. Binnen welke termijn wordt er verwacht dat deze data toegevoegd kan worden aan de analyse?

Pagina 30: "Daarnaast biedt het opwekken van duurzame energie een perspectief voor agrariërs die hun bedrijfsvoering willen aanpassen."

23. Is dit ook goed geborgd in de aanpak via erfpachtbegeleiders? Zij kunnen dit nadrukkelijk bij agrariërs onder de aandacht brengen.

Inbreng VVD-fractie commissiebehandeling SV gebiedsgerichte aanpak stikstof:

Dank voor het stuk. Fijn dat het op tijd voorligt om nog voor de zomer te behandelen.

Een aantal zaken blijven helaas nog onduidelijk na het lezen van het stuk.

Ten eerste, fijn dat er een overzicht wordt gegeven van de stand van zaken per gebied en de herstelmaatregelen die daar plaatsvinden. Echter is het bij veel gebieden niet duidelijk of de slechte instandhouding te maken heeft met stikstof of met andere omstandigheden. En dus of die herstelmaatregelen als doel hebben de vermindering van de impact van stikstof of dat die maatregelen een ander doel dienen. (o.a. bij oostelijke vechtplassen, Botshol, Nieuwkoopse plassen, Zouweboezem, Rijntakken, Binnenveld)

Daarbij heeft de VVD eerder gevraagd of het mogelijk is een overzicht te geven met per natuurgebied een kopje met waarom het destijds als een natura 2000 is aangewezen en hoe het op dit moment met die specifieke waarde(n) staat (en of dat te maken heeft met stikstof). Is dit mogelijk om nog te verstrekken?

Bij de analyse van de data op p. 18 wordt geconstateerd dat het "totaal" (in oranje kleur) maar een deel is van de RIVM data. Welke data moeten er naast landbouw, industrie en huishoudens uit onze provincie nog worden meegenomen? Of is het verschil vrijwel geheel de depositie vanuit buurprovincies Zuid-Holland en Gelderland?

Over Spoor 1: zijn de natuurherstelmaatregelen alleen gericht op het herstellen van stikstof of ook van andere zaken? En kan er een specificatie gegeven worden van de geraamde kosten van 350.000 euro per jaar?

Over de financiën: wat is de reden dat spoor 2 en 3 samengevoegd? Kan er een specificatie worden gegeven van het bedrag van 10 miljoen? En kan er een afwegingskader worden gegeven of een indicatie van wanneer voorstellen voor projecten/maatregelen uit dat budget aan de Staten worden voorgesteld?

Algemeen:

Wat is het specifieke doel van de gebiedsgerichte aanpak? Oftewel, wat is het specifieke streven van dit stuk? Een bepaalde streefwaarde stikstofdepositie of dat bepaalde economische en maatschappelijke ontwikkelingen kunnen worden uitgevoerd? Wat is er precies nodig in de aanpak om dat te kunnen verwezenlijken?

Er wordt duidelijk benadrukt dat de meeste natura 2000-gebieden aan de grens van de provincie liggen en dat er veel invloed is van de stikstofdepositie van andere provincies. Hoe zal de samenwerking met

andere provincies op de grensoverschrijdende problematiek worden ingericht? (Al helemaal als blijkt dat het grootste gedeelte tussen ons totaal en de RIVM cijfers van buurprovincies afkomstig blijkt)

De VVD vindt het daarnaast belangrijk dat zo snel mogelijk woningbouw weer mogelijk wordt in onze provincie. Hoe kan er door middel van dit stuk weer (zo snel mogelijk) gebouwd gaan worden?

Forum voor Democratie

Algemeen

1. *Heeft GS een lijst met de door haar doorgevoerde Stikstof regels? Welke hiervan is afwijkend mbt de regels van het rijk? Zo ja, waarom?*

Vragen n.a.v. Statenvoorstel Leidraad 'Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof in de Provincie Utrecht Stikstof

Beschrijvingen per N2000-gebied

Er wordt gezegd dat de kwaliteit en oppervlakte van het veenmosrietveld in Botshol zijn toegenomen.

1. *Wat wordt hiermee bedoelt en hoe wordt dit gemeten?*
2. *Wat opvalt, is dat de opgave hier veel groter is. Hoe is dit te rijmen met de toename van kwaliteit?*

Landelijke data

De lokale bronnen leveren maar beperkte bijdrage aan de totale depositie. Dit komt mogelijk doordat incomplete analyse.

3. *Wat als er uit de complete analyse hetzelfde blijkt? Wordt het beleid dan aangepast?*

Ondanks inspanning blijft agrarische sector grootste bijdrager.

4. *Wat houdt dit in voor het beleid? Worden zij harder geraakt dan andere sectoren?*

Opmerking: Onze fractie is blij om te lezen dat het gebied zelf aan de slag gaat met hoe de kaders in te vullen. FvD steunt initiatieven op een zo laag mogelijk niveau, omdat dit maatwerk stimuleert.

Er wordt gesproken over 'blijvers' onder agrariërs.

5. *Hoe wordt bepaald welke agrariërs blijvers zijn?*
6. *Wordt het gestimuleerd om te stoppen? Zo ja, hoe?*

Bij doorkoop van agrarisch gebied kan ook gekozen worden om dit in te zetten voor energietransitie.

7. *Hoe wordt gewaarborgd dat er voldoende boeren behouden worden?*

Er wordt gesteld dat sectoren evenredig bij moeten dragen.

8. *Hebben we het dan over evenredig aan stikstofaandeel, of aan mogelijkheid om te beperken?*
9. *In hoeverre verwachten we dat de agrarische sector deze aanpassingen kan maken?*
10. *Hoe wordt het gewogen als verregaande verminderen ten koste van dierenwelzijn gaat?*

Er wordt gesteld dat er niet overgegaan wordt tot gedwongen sluiting van agrarische bedrijven tot nader landelijk beleid is geformuleerd.

11. Is dit hierna wel een optie?

Vragen n.a.v. Statenbrief bij Statenvoorstel

Proces leidraad gebiedsgerichte aanpak

2. Extern salderen is nog niet volledig opengesteld, kan GS inzicht geven in wanneer zij verwachten dat dit weer volledig is opengesteld? Zo nee, waarom niet?

Opkoopregelingen

Het rijk is nog met provincies in overleg om vast te stellen wat wordt verstaan onder 'piekbelasters' en wat de randvoorwaarden zijn om voor een opkoopregeling in aanmerking te komen.

3. Heeft GS een inzicht in wanneer er meer duidelijkheid gegeven kan worden hierover?

4. Heeft GS inzicht hoeveel bedrijven worden gezien als piekbelasters? Zo nee, wanneer is daar mee duidelijkheid over?

Er valt te lezen dat de provincie een deel van de productie/fosfaatrechten wilt behouden.

5. Kan GS een inzicht geven in hoe groot dat deel is? Zo nee, waarom niet?

Bij Warme sanering varkenshouderijen staat dat er een tweede verhoging van de subsidieregelingen is aangekondigd. Deze sanering is ingezet voor andere beleidsdoelen, maar levert ook een stikstofreductie op en wordt in dat kader verder gestimuleerd vanuit de stikstofopgave.

6. Wat zijn de andere beleidsdoelen?

7. Hoe dragen deze beleidsdoelen bij aan de stikstof vermindering? Graag uitleg.

Subsidieregeling natuurherstelmaatregelen

8. Wat verstaat GS onder compensatienatuur?

9. Kan GS in kaart brengen waar compensatienatuur word aangelegd of aangelegd zal gaan worden? Zo nee, waarom niet?

'De tweede € 125 mln. komt beschikbaar voor terreinbeherende organisaties voor natuurherstel en -verbetering ten behoeve van het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen.'

10. Kan GS een definitie geven van natuurherstel?

11. Zijn er al locaties bekend die in aanmerking komen voor natuurherstel? Zo ja, welke?

12. Waarom is natuurherstel nodig?

13. Wat gebeurt er als er geen natuurherstel plaatst vind?

14. Heeft GS een lijst inzichtelijk met wat de instandhoudingsdoelstellingen zijn?

PvdA

Bijgaand de bijdrage voor de eerste termijn behandeling Statenvoorstel gebiedsgerichte aanpak van de PvdA. De PvdA is blij met de leidraad zoals deze voorligt, maar we hebben nog wel een aantal vragen en opmerkingen.

De PvdA vindt de landelijke aanpak stikstof ondermaats en zien dat bevestigd in het rapport van Remkes.

Statenbrief 16-06-2020

In de SB wordt aangegeven dat de sectorpartners willen dat innovatie hand in hand gaat met uitbreidingsmogelijkheden. Echter wat de PvdA betreft moet het doel zijn van de innovatie minder stikstof en dat gaat niet noodzakelijk hand in hand met uitbreiding, in tegendeel. Wordt er geld van provincie gestoken in deze innovatie? en zo ja kunnen we dan voorkomen dat een bedrijf ook gelijk uitbreid? Want dan zou het een subsidie zijn om te kunnen uitbreiden.

In de SB wordt tevens aangegeven dat er onder het PAS een aantal zaken niet vergunningplichtig waren die dat nu wel zijn. Er valt te lezen dat we alles willen legaliseren om zo met schone lei te kunnen beginnen, is dit juridisch wel haalbaar? Immers je geeft een vergunning af terwijl er wellicht geen stikstof ruimte voor is? Kan dit bijvoorbeeld ten koste gaan van de stikstofruimte voor woningbouw? Zijn er tevens al handhavingverzoeken ingediend? (voor zover bekend)

Statenvoorstel 16-6-2020 & Appreciatiebrief 10-06-2020

Op 8 juni 2020 heeft de commissie Remkes een advies uitgebracht. Daaruit blijkt oa dat vrijwilligheid niet werkt, en dat er ook vraagtekens gesteld worden bij het salderen. In het Statenvoorstel staat dit nog wel genoemd. De eerste reactie van het de Minsiter van LNV op het rapport vindt de PvdA teleurstellend. Het liefst zouden wij zien dat het rapport integraal wordt overgenomen. Dat betekent wat voor de vrijwilligheid en het salderen. Hoe staat gedeputeerde hierin? De PvdA is blij te lezen dat er nog een zorgvuldige analyse en afgewogen reactie op het rapport Remkes wordt gemaakt. Wanneer wordt deze analyse verwacht? (al dan niet in IPO verband). Er wordt nog een uitgebreidere reactie van de minister verwacht, kunnen wij dit ook in de commissie bespreken? De PvdA is met name benieuwd wat de uitkomsten van het rapport voor Utrecht gaan betekenen. De PvdA is van mening dat je met de kraan open dweilt als de depositie niet in voldoende mate wordt aangepakt, maar wel met natuurherstel begint. De eerste reactie van de minister lijkt dit wel te gaan veroorzaken? Deelt gedeputeerde deze mening?

De PvdA is tevens blij te lezen dat de aanpak van strikstofproblematiek een gezamenlijke aanpak dient te zijn, stikstof houdt zich immers niet aan provinciegrenzen. De provincies zijn aan zet om een gebiedsgerichte aanpak te maken voor natuurherstel, terecht. Immers zij kennen de gebieden en weten wat er specifiek nodig is. Is het echter ook niet van belang om landelijke kaderstellende richtlijnen te hebben, bij voorkeur vastgelegd in wetgeving, zodat elke provincie naar hetzelfde doel werkt? Ook met betrekking tot de ontwikkelreserve valt te lezen dat er nog geen landelijke afspraken zijn gemaakt. Is gedeputeerde bereid om met name te pleiten voor het kunnen doorgaan van woningbouwprojecten. In onze provincie, maar ook in andere is er immers een enorme woningschaarste.

Leidraad

- 7 MIRT projecten moeten doorgang vinden hieronder valt de verbreding van de A27 buiten de bak, is gedeputeerde bereid om te blijven aangevend dat wij dit zonde vinden van de beschikbare stikstofruimte? Zeker nu de adviescommissie MER de merrapportage tbv nieuwe voorstel naar de prullenbak heeft verwezen? Ook omdat het juist ten koste gaat van natuur in onze provincie en het mobiliteitsvraagstuk door de coronacrisis is veranderd.
- In doelstelling 1 van de gebiedsgerichte aanpak provincie Utrecht staat verbeterende staat van instandhouding te bereiken/ te behouden. Dit is conform art 6. lid 2 Hbr. In de doelen valt niet te lezen dat er ook aan natuurherstel wordt gedaan, gaat gedeputeerde hier ook aandacht aan besteden?
- Er is goede samenwerking met de buurprovincies, echter stikstofdepositie kan van verder komen, is gedeputeerde het met de PvdA eens dat er landelijke afspraken gemaakt dienen te worden waarin de kaders voor alle provincies worden vastgesteld?
- Er worden per gebied al vele herstelmaatregelen uitgevoerd. Echter wordt er ook per gebied gekeken naar de bron van de stikstofdepositie en hoe die aangepakt kunnen worden?

- Bij sommige natuurgebieden, bijv Kolland en Overlangbroek staat dat herstelmaatregelen nog de nodige aandacht vragen. Wat is de oorzaak dat deze herstelmaatregelen nog niet hebben plaatsgevonden of lastig lijken te zijn?
- Binnenveld; waarom hebben Utrecht en Gelderland niet samengewerkt om maatregelen tegelijkertijd uit te voeren? Kan door vertraging aan Utrechtse zijde nog consequenties zijn voor de al uitgevoerde herstelmaatregelen aan Gelderse zijde (kan het bijv negatieve effecten hebben)?
- In paragraaf 3.4 wordt aangegeven dat de analyse nog niet compleet is van alle stikstofdeposities. Wanneer wordt de volledige analyse verwacht? Inclusief data van de buurprovincies en lokale bronnen? Kan het zijn dat op basis van deze gegevens de herstelmaatregelen herzien moeten worden, omdat de hoeveelheid stikstofdeposities dit nodig maakt? Indien we eerst aan herstelmaatregelen gaan doen en dan pas wat aan de deposities dweilen we dan niet met de kraan open en moeten de herstelmaatregelen dan niet opnieuw?
- Onder 3.5 staat dat er altijd gekeken moet worden naar de haalbaarheid van de opgaven, zo moet er maatwerk zijn per N2000 gebied, welke opgaven worden hier bedoeld; terugdringen van de stikstofdepositie of maatregelen voor natuurherstel/instandhouding of beide?
- De PAS uitspraak betekent dat ruimte die vrijkomt bij innovatie pas ingezet mogen worden als de werking vast is gesteld; hoe verhoudt zich dit tot het hand in hand gaan met uitbreiding zoals genoemd in de Statenbrief?
- De leidraad is een werkdocument en dus aan veranderingen onderhevig. Hoe gaat gedeputeerde ons op de hoogte houden van alle veranderingen?

Bijlage leidraad UW/O-Gen

Er worden een aantal suggesties gedaan zoals het oprichten van een Grondbank, wat vindt de gedeputeerde van deze suggesties?

In de brief staat dat het innemen van vrijvallende stikstofruimte wanneer de stikstofemissie naar beneden gaat en gebruikt wordt voor de industrie of de bouw dat dit omstreden is onder agrariërs. In de brief van O-gen wordt ook dit punt aangestipt, boeren zijn bang dat de schotten tussen de verschillende sectoren verdwijnen. Is de gedeputeerde het met de PvdA eens dat de bouw niet of nauwelijks heeft bijgedragen aan de stikstofcrisis, maar wel het grootste slachtoffer is, omdat de bouw hierdoor is stilgelegd? En dat het juist belangrijk is dat deze sector wordt vlot getrokken, en met name de woningbouw in onze provincie, daar de woningnood hoog is? Is gedeputeerde bereid dit uit te dragen?

Wat vind gedeputeerde van de 23 aanbevelingen die zijn geformuleerd door het UW en de adviezen van O-gen?

ChristenUnie

1^e termijn SV Leidraad gebiedsgericht aanpak

Voorzitter,

Onze fractie heeft meerdere malen uitgesproken met spanning uit te kijken naar dit statenvoorstel. Wij zijn dan ook blij dat dit voorstel er nu ligt. Voor deze eerste termijn hadden wij slechts beperkte tijd om de leidraad tot ons te nemen. Ook zijn er vanuit de betrokken organisaties nog geen reacties op de leidraad met ons gedeeld. U zult dan ook begrijpen dat wij nog meerdere vragen hebben over wat er nu voor ons ligt.

We willen beginnen met het uitspreken van onze waardering voor de leidraad. We zien een document waarin getracht is een 360 graden blik te werpen op de Utrechtse situatie en waarin de adviezen van de Gebiedscommissie Utrecht-West en Gebiedscoöperatie O-GEN zijn verwerkt. In de leidraad is nadrukkelijk aandacht voor de sectoren buiten de agrarische sector. Daarmee laat onze

provincie zien dat dit geen probleem is van de boeren, hoewel een flink deel van de oplossing daar wel gevonden moet worden. Verder zijn wij blij dat er nadrukkelijk wordt gezocht naar kansen om ook andere beleidsdoelen (zoals de doelen van het klimaatakkoord, terugdringen van bodemdaling en de energietransitie) te koppelen aan deze aanpak. Ook het zoveel mogelijk gebruiken van bestaande structuren in de gebieden is voor onze fractie een sterk punt van de leidraad.

Dan de vragen die de fractie van de ChristenUnie nog heeft:

1. In de leidraad krijgen de gebiedstafels onder andere de opdracht om de resultaten te behalen (pagina 34). Uit de beschrijving van de fases voor spoor 2 (pagina 24) blijkt dat de provincie de doelen zal stellen op basis van het rijksbeleid. Krijgen de gebiedstafels nog de mogelijkheid om daar zelf over mee te denken of om daarover een advies uit te brengen (op hoofdlijnen dat wat O-GEN als government of governance benoemt in het advies)?
2. In de leidraad wordt meerdere malen gesproken over de beschikbare instrumenten. Onder andere vrijwillige opkoop van bedrijven wordt genoemd als belangrijk instrument om schuifruimte te creëren. Wij snappen dat het niet mogelijk is om harde schotten te zetten tussen de sectoren en dat baart ons zorgen. Is het wel mogelijk om bijvoorbeeld een afwegingskader over de inzet van vrijkomende stikstofruimte vast te stellen? Doel daarvan voor onze fractie zou zijn dat de stikstofruimte in beginsel binnen het gebied beschikbaar blijft voor toekomstbestendige en economisch rendabele boerenbedrijven die in balans zijn met de omliggende natuur.
Wij lezen in de adviezen van Utrecht-West en O-GEN namelijk ook dat er nog gewerkt moet worden aan vertrouwen om partijen in beweging te krijgen. Het voorkómen of in ieder geval stevig afremmen van het verkopen van stikstofrechten aan de hoogste bidder buiten de agrarische sector kan bijdragen aan dat vertrouwen.
3. Hoe strak worden de gebieden gedefinieerd? Duidelijk is dat de Natura2000 gebieden centraal staan en dat is wat ons betreft de enige logische keuze. Maar stel dat de betrokken partijen het noodzakelijk vinden om in een veel ruimer gebied dan vooraf gedefinieerd te zoeken naar oplossingen, is die vrijheid er dan voor de gebiedstafels?
4. Heeft het college ondertussen al formele of informele reacties ontvangen van betrokken partijen op deze leidraad? Zo ja, wilt u die met Provinciale Staten delen?

Technische vragen:

5. In de bijlage zitten uitkomsten van twee scenario berekeningen van het RIVM voor 2030. Die zien er voor de provincie Utrecht positief uit. Het RIVM gaat daarbij uit van 'autonome ontwikkelingen'. Welke zijn dat en hoe groot is de (on)zekerheid van deze ontwikkelingen?
6. Op pagina 16 wordt beschreven welke industriële bronnen zijn meegenomen in de analyse van de stikstofemissies voor de provincie Utrecht. Daarin staan drie categorieën opgesomd. Daaronder staat: "Daarnaast zijn op basis van de RIVM data de emissies van de overige industrie doorgerekend naar depositie op de N2000-gebieden". Wordt daarmee bedoeld dat uiteindelijk alle industriële bronnen zijn meegerekend? Of zijn er nog industriële bronnen buiten beeld? Als er nog bronnen buiten beeld zijn, hoe worden die nog in beeld gebracht?
7. In fase 3 van spoor 2 staat beschreven dat er gebiedsplannen ter besluitvorming worden voorgelegd aan de provincie (pagina 25). Is het de bevoegdheid van GS of van PS om deze plannen vast te stellen?
8. In het statenvoorstel en de leidraad wordt een aantal keer de experimenteerruimte uit de ontwerp Omgevingsvisie en -verordening genoemd. Vanwege het uitstel van de Omgevingswet wordt nu gewerkt aan een interim Omgevingsverordening. Krijgt de experimenteerruimte daar al een plek in? Zo niet, is die experimenteerruimte dan op tijd beschikbaar?
9. Is er een nadere onderbouwing voor de hoogte van reserve stikstof (10 miljoen euro)?
10. Wie is opdrachtgever voor de gebiedstafels? Uit figuur 3 op pagina 31 van de leidraad lijkt dat de Provinciale Regietafel Stikstof te zijn. Klopt die interpretatie?

SGP

Inbreng SGP stikstof

We zijn blij dat de Leidraad voor gebiedsgerichte aanpak in onze provincie er ligt. We dienen parallel aan onze inbreng een serie technische vragen in over het Statenvoorstel, de Leidraad en de adviezen van de gebiedspartijen. In onze inbreng een aantal inhoudelijke opmerkingen.

1. Het is goed dat de gedeputeerde de motie heeft uitgevoerd en de gebiedspartijen heeft gevraagd te adviseren bij de opstelling van deze leidraad. We hebben daarbij wel de kritische vraag of deze aanpak nu ook daadwerkelijk in samenwerking met regionale partijen is opgesteld, zoals de motie vroeg. We hebben de indruk dat de partijen zijn geraadpleegd en de provincie vervolgens een eigen aanpak heeft geformuleerd met gebruikmaking van de adviezen. We hebben zelfs geen terugkoppeling gezien richting de twee gebiedspartijen. In onze technische vragen hebben we op veel punten een verheldering gevraagd. Onze belangrijkste kritiekpunten op deze Leidraad vinden overigens herkenning in de adviezen die zijn ingediend.
2. Een heel basaal kritiekpunt is dat we nog steeds niet weten waar we het precies over hebben. Uw data-analyse, waarvan we ons veel hadden voorgesteld, viel bitter tegen. Het is eigenlijk niet veel meer dan een opsomming van wat we allang wisten. U moet zelf concluderen dat de gegevens die u bij elkaar hebt verzameld bij lange na geen reconstructie vormen van de gegevens van het RIVM. Wij kunnen uw data dan ook op geen enkele geloofwaardige manier passen in de cijfers van het RIVM. Daarmee staat onze vraag over doelmatigheid nog helemaal open. Hoe kunnen we nu ooit de maatregelen waartoe besloten gaat worden toetsen op doelmatigheid als we niet weten waar de stikstofdepositie precies vandaan komt? Daarbij komt dat de commissie Hordijk in haar eindrapport aangeeft 1) dat AERIUS niet geschikt is om de effecten van individuele vergunningen door te rekenen en 2) dat het belangrijk is dat er meer wordt *gemeten* om de bestaande modellen betrouwbaarder te maken. Wat ons betreft kunnen we niet aan de slag voordat we uitsluitsel kunnen geven over de doelmatigheid van onze investeringen.
3. Ons belangrijkste punt van kritiek is echter de governance van het geheel. We werden erg aangesproken door de uiteenzetting van de gebiedscoöperatie O-gen in haar advies. Dit advies is niet in een paar weken in elkaar gefietst door een paar stagiaires, maar is duidelijk geboren uit een proces waarbij mensen hebben meegedacht die weten hoe dit soort processen *gaan* in (het oosten van) onze provincie. O-gen adviseert dan ook om een neutrale partij op pad te sturen om de gebiedsgerichte aanpak vorm te gaan geven. Wat doet de provincie echter? Die tuigt een hele organisatie vanuit het provinciehuis op en vanuit die organisatiestructuur mogen mensen aanschuiven aan tafels die worden voorgezeten door een gedeputeerde. Waarom denkt u dat dit hoop geeft op een gelijkwaardig proces?
4. We weten met deze Leidraad eigenlijk nog steeds niet precies waar we aan toe zijn. De doelen zullen per gebied verschillend zijn en zijn op dit moment nog niet bij ons bekend. Dat is goed, want er is nog een heel proces met het gebied nodig om na te denken over de specifieke doelen die gehaald moeten worden in elk gebied. Wel bevreedt het dan dat we worden geacht om nu al geld beschikbaar te stellen voor de aanpak, inclusief de uitvoering. Wij vinden dat eigenlijk te vroeg. We zouden liever zien dat we nu geld beschikbaar stellen voor de ontwikkeling van de plannen en pas in juni 2021, als de plannen bekend zijn, geld beschikbaar stellen voor de uitvoering van de plannen, nadat deze aan ons zijn voorgelegd uiteraard.
5. Wij zijn ten slotte ook geschrokken van de plaats die de landbouw inneemt in dit stuk. Dieptepunt is een passage op pag. 30, waar we Lezen: 'Vooral in gebieden waar landbouw niet meer gewenst is vanwege de uitstoot van stikstof, biedt de energietransitie kansen.' Het is niet te geloven dat dit met droge ogen op papier is gezet. Natuur is hier breekijzer om

energiedoelstellingen te realiseren. Dit stuk biedt te weinig perspectief voor de agrarische sector. Wat dat betreft verdient deze Leidraad een stevige aanvulling n.a.v. het Eindrapport van de commissie-Remkes. Deze commissie schetst een toekomstperspectief van groene gebieden (waar boeren niet zijn vervangen door windmolens, maar door natuur), oranje gebieden (waar boeren en natuur hand in hand gaan) en rode gebieden (Agrarische Kaart van Nederland) waar de niet-grondgebonden landbouw op een zo duurzaam mogelijke manier kan doorontwikkelen. Terecht dringt O-gen in haar advies aan op ruimere mogelijkheden in het RO-beleid. Niet-grondgebonden boeren nabij de natuur moeten de kans krijgen om te verplaatsen naar delen in de provincie die beter geschikt zijn voor niet-grondgebonden agrarische bedrijven. Wij zouden de gedeputeerde daarom willen uitdagen om een alternatief uit te werken voor het simpel opkopen van agrarische bedrijven: ga met de agrariërs rondom de Natura2000-gebieden om tafel om samen te kijken of er mogelijkheden zijn óf om om te schakelen naar een natuur-inclusief bedrijf óf om het bedrijf te verplaatsen naar een plek die beter geschikt is voor een intensievere vorm van agrarische bedrijfsvoering. Boeren laten stoppen is een noodoplossing, boeren kansen bieden is winst voor alle partijen (natuur én agrariër).

Technisch vragen SGP

Technische vragen

Vragen over Statenvoorstel

1. U stelt onder het kopje 'wettelijke grondslag' dat de grondslag voor de gebiedsgerichte aanpak wordt gevormd door artikel 158 van de Provinciewet. Kunt u dit expliciet maken?
2. Waarom wordt ervoor gekozen te werken met een nieuwe reserve, terwijl we aan het proberen zijn de vele reservepotjes wat terug te dringen? Hoe houden we hier als Staten goed toezicht op?
3. Klopt het dat de kosten die in de tabel worden genoemd allemaal netto kosten voor de provincie zijn? Eventuele bijdragen vanuit het Rijk zijn dus aanvullend bovenop de 16 miljoen die wij hiervoor uittrekken?
4. Ons valt op dat de proceskosten voor de organisatie incidenteel zijn en de kosten voor het IPO-vehikel structureel? Over dat eerste hebben we het eerder bij de behandeling van een vorig Statenvoorstel gehad, maar waarom moet de organisatie van het IPO ook na 2022 dezelfde kosten met zich mee brengen?
5. Kunt u aangeven hoe de bedragen die nu worden genoemd zijn opgebouwd? Wij vinden de uitwerking van de drie sporen in de leidraad nog onvoldoende concreet om deze kosten te kunnen volgen.
6. In de laatste zin onder het kopje 'financiële consequenties' lezen we dat na een eerste jaar van ervaring een nadere besteding gepresenteerd kan worden. Betekent dit dat u er vanuit gaat dat de nu gepresenteerde kosten van 16 miljoen slechts een begin is?
7. Er wordt in het Statenvoorstel een lijst criteria opgegeven waaraan provinciale projecten moeten voldoen om buiten de gebiedsaanpakken om van een passende beoordeling voorzien te worden. Bij enkele van deze criteria hebben wij vragen:
 - a. Hoe wordt beoordeeld of een project van 'grote maatschappelijke waarde' is?
 - b. Hoe wordt beoordeeld of een project 'grote (regionale) economische voordelen' heeft?
 - c. Wanneer zijn extra kosten 'onacceptabel'?
8. Zijn er provinciale projecten die niet aan deze criteria voldoen? Kunt u er een noemen ter illustratie?

Vragen over Leidraad – per blz.

1. Hoe is de provincie Utrecht betrokken bij de opstelling van het beheerplan van de Oostelijke Vechtplassen door Noord-Holland? (blz. 11)
2. U geeft een beschrijving van de landelijke depositiegegevens per sector volgens het RIVM. Kunt u bevestigen dat u hier spreekt over de gemiddelde depositie op elk stukje grond van Nederland en niet op Natura-2000 gebieden? Kunt u tevens bevestigen dat het aandeel van de landbouw in de depositie op Natura-2000 gebieden niet 46, maar 41% is? (blz. 15; vgl. Remkes, *Niet alles kan overal*, blz. 32)
3. U geeft een grafiekje met een verdeling per bron van de stikstofdepositie op alle Utrechtse Natura 2000-gebieden samen. Kunt u toelichten hoe het RIVM tot deze cijfers is gekomen? (blz. 15)
4. Aanvullend op bovenstaande vraag: Is het toevallig dat dit staatje opvallende overeenkomsten vertoont met het landelijke beeld of komt dat omdat het RIVM gewoon een omrekening van generieke getallen heeft gemaakt om een Utrechts beeld te geven? (blz. 15)
5. Het valt ons op dat u voor het bepalen van de bijdrage van industriële bronnen een radicaal andere benadering kiest dan voor het bepalen van de bijdrage van agrarische bronnen (industrie op basis van bestaande dataset en agrarische bronnen op basis van eigen onderzoek in vergunningen). Waarom hebt u hiervoor gekozen? (blz. 16)
6. Hebt u met het huidige databestand alle stikstofbronnen binnen de provincie in beeld? Waar zijn bijvoorbeeld de kleinere bedrijven binnen de industrie in deze analyse? Hebt u die niet concreet in beeld, zoals u dat wel hebt van alle boerenbedrijven? (blz. 16)
7. In het verlengde daarvan: hebt u de biomassacentrales in de provincie allemaal in beeld? Ook de centrales van minder dan 15 MW die geen vergunning hoeven aan te vragen?
8. Hieronder een berekening van de gevolgen van volledige sanering van alle boerderijen in een straal van 5 km. én de in kaart gebrachte industriebedrijven rondom de gebieden. Uiteraard is de uitstoot van huishoudens niet meegenomen, omdat de provincie daarop geen invloed heeft. Klopt onderstaande berekening? (blz. 17)

Gebied	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Totaal berekening prov	211,1	185,3	284,4	285,3	319,1	236,8	193,7	531,5	161,7
Totaal RIVM	1483	1443	1357	1504	1791	1808	1516	2186	1582
KDW	714	714	714	1286	1071	1143	1286	1857	714
Maximale reductie tot..	1277,5	1257,7	1072,6	1219,5	1474,3	1581,3	1327,6	1654,7	1426,6

Zo ja, klopt dan ook de conclusie dat de KDW, zelfs bij volledige sanering van alle agrarische bedrijven binnen een straal van 5 km van deze gebieden én de in kaart gebrachte industriebedrijven alleen haalbaar is in Kolland en de Uiterwaarden-Lek?

Zo ja, in hoeverre is een willekeurige maatregel doelmatig? U geeft immers zelf op blz. 18 aan dat er ook gekeken moet worden naar de 'haalbaarheid van de opgaven'. Klopt onze conclusie dat die haalbaarheid in 7 van de 9 gebieden afwezig is?

9. In aanvulling hierop: bent u het met ons eens dat we pas doelgericht aan de slag kunnen gaan als ons inzicht in de relevante factoren compleet is? (vgl. advies Utrecht-West blz. 3)
10. Een belangrijke bouwsteen voor uw onderbouwing van de doelmatigheid van uitgaven ligt in besloten in het plaatje in bijlage 1. Wij vinden dat echter een zeer magere onderbouwing, omdat wij de details van deze berekening niet kennen. Kunt u nauwkeurig en gedetailleerd uitwerken hoe de RIVM tot haar conclusie is gekomen dat de maatregelen die landelijk worden genomen tot het groene plaatje leidt in bijlage 1? Wij kunnen die, zeker na bovenstaande berekening, niet volgen.

11. Waar in het proces gaat u per gebied bezien of de KDW voor een gebied haalbaar zijn en of er aanpassing noodzakelijk is?
12. Hoe veel draagt de provincie Utrecht / heeft de provincie bijgedragen aan de Proeftuin Veenweiden? (blz. 22/23)
13. Wat bedoelt u met 'evenredige bijdrage'? De commissie Remkes gebruikt het woord evenwichtig. Bedoelt u hiermee hetzelfde? (blz. 23)
14. U beschrijft de verschillende fases van de gebiedsprocessen. Onze vraag hierbij is: welke rol heeft PS in elk van deze fases? (blz. 24-25)
15. Hoe borgt de provincie dat bij de maatregelen die genomen worden in de bouw de doorlooptijd niet onnodig verlengd wordt en de prijzen niet onnodig stijgen? (blz. 28)
16. Waarom is gekozen voor een gedeputeerde als onafhankelijk voorzitter van de gebiedstafels en wordt er niet gekozen voor een onafhankelijke externe partij? (blz. 34)
17. Hoe en door wie wordt besloten wie aan mag schuiven bij de gebiedstafels? (blz. 34)

N.a.v. bijlagen:

1. Hoe zijn mede-overheden (gemeenten, collega-provincies, waterschappen) meegenomen in dit proces? Wij ontvangen graag een nauwkeurig overzicht van de correspondentie die met hen is gevoerd betreffende deze leidraad.
2. Welke vragen hebt u de gebiedspartijen voorgelegd? Deze ontvangen wij graag integraal.
3. Hebt u richting deze partijen ook individueel gereageerd op elk afzonderlijk advies? We hebben nu bij veel adviezen niet helder wat er mee is gebeurd. We zien in beide adviezen heldere en helpende inzichten die we niet terugzien in de Leidraad.

Concreet zijn we in ieder geval benieuwd wat u met de volgende delen van de adviezen gedaan hebt:

- a. Uit het advies van de gebiedscommissie Utrecht-West:
 - i. het advies om een grondbank op te richten (blz. 4)
 - ii. het advies om ruimte te reserveren voor agrariërs die toekomstbestendig willen extensiveren (blz. 4/5)
 - iii. het advies om agrariërs de mogelijkheid te geven elders gronden aan te kopen (blz. 5)
 - iv. het advies om vooraf heldere en transparante prioriteiten op te stellen voor de aankoop van agrarische bedrijven (blz. 5)
 - v. de geuite zorg over de privacy van betrokken ondernemers (blz. 8)
- b. Uit het advies van de gebiedscoöperatie O-gen:
 - i. Haar algemene duiding van de principes government vs. Governance perspectief (blz. 5-14)
 - ii. Ruimer en effectiever RO-beleid en grondmobiliteit (blz. 9 en 16)
 - iii. Zet in op het extensiveren van het gehele landbouwsysteem rondom een N2000 gebied (blz. 9)
 - iv. Risico van 'ontschotten' landbouw en andere sectoren (blz. 10)
 - v. Een emissieplafond per gebied (blz. 16/17)
 - vi. Sta open voor extensieve vervlechting van natuur en landbouw (blz. 11 en 16/17)
 - vii. Beleg als provincie het procesmanagement bij een partij die vertrouwen geniet in het gebied, dit kan rentmeester kantoor, O-gen of een dergelijke partij zijn. Onafhankelijkheid van deze partij is belangrijk. (blz. 11)
 - viii. Verruiming van financieel instrumentarium met drie concrete onderzoeksrichtingen (blz. 17)

ix. De twee concrete pilots die worden voorgesteld (blz. 17)

4. De Gebiedscommissie Utrecht-West spreekt haar zorgen uit over de inzet van de 70% stikstofruimte. Ook de gebiedscoöperatie O-gen benoemt dat punt meerdere malen. U suggereert in de leidraad inderdaad zelf dat 30% wordt afgeroomd en laat open wat er met die 70% gebeurt. Hierover graag duidelijkheid. Mag deze überhaupt wel worden ingezet?

Overige vragen:

1. Welke gevolgen heeft de verschijning van het eindrapport van de commissie-Remkes voor deze Leidraad?
2. Welke gevolgen heeft de verschijning van het eindrapport van de commissie-Hordijk voor deze Leidraad?